

Навчальна дисципліна (ЄКТС)

- Лідерство у вищій освіті (6 ЄКТС)

Автори, викладачі

- Драч Ірина, директор, Інститут вищої освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, доцент
- Калашнікова Світлана, радник при дирекції, Інститут вищої освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
- Слюсаренко Олена, заступник директора, Інститут вищої освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
- Оржель Олена, головний науковий співробітник відділу взаємодії університетів та суспільства, доктор наук з державного управління, доцент

Заклад вищої освіти

- Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

Освітня програма

- Освітньо-наукова програма «Викладання і навчання у вищій освіті»

Мета навчальної дисципліни

Розвинути здатність здійснювати управлінську діяльність у закладах вищої освіти на засадах лідерства.

Зміст навчальної дисципліни (перелік основних тем)

1. Лідерство у вищій освіті: теоретичні основи (1 ЄКТС)
2. Дослідницьке лідерство (1 ЄКТС)
3. Університетська соціальна відповідальність у контексті університетського лідерства (1ЄКТС)
4. Міжнародні та національні рейтинги ЗВО (1ЄКТС)
5. Розвиток індивідуального лідерства в університеті (1ЄКТС)
6. Командне лідерство (1ЄКТС)

Опис тематичних модулів

Модуль 1 (1 ЕКТС, 30 год) <i>Лідерство у вищій освіті: теоретичні основи</i>		Автор <i>Світлана Калашнікова</i>
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Виявляти та порівнювати різні підходи (моделі) до управління вищою освітою – Оцінювати лідерський потенціал ЗВО України – Усвідомлювати можливості та специфіку застосування парадигми лідерства у контексті власного дослідження 	
Лекція-презентація (2 год.)	Лідерство як вищий еволюційний рівень управління	
Семинар (2 год.)	Лідерство у вищій освіті: актуальність та моделі	
Практичне (2 год.) <i>Тема – Актуальність лідерства у вищій освіті України</i>	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Ознайомитися з матеріалами проектів ELITE (джерело 2) та LDP (джерело 3). – Підготувати есе на тему «Лідерство та вища освіта України» 	
Самостійна робота (18 год.) <i>Тема – Виміри лідерства у контексті власного дослідження</i>	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – У контексті власного дослідження визначте дослідницьке запитання, пов'язане з розвитком лідерства. Сформулюйте його. – Оберіть для аналізу 3 наукові публікації, корисні для вашого дослідження та дотичні до проблеми лідерства. Підготуйте критичну оцінку обраних публікацій. – Запропонуйте вашу гіпотезу як відповідь на вище сформульоване дослідницьке запитання. 	
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.)) 	
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – Захист (за навчальною дисципліною) (1 год. / модуль) 	
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток лідерського потенціалу сучасного університету: основи та інструменти https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/rozvitok_lidersk_potencialu_Universitets_Kalashnikova.S_2016_4_6c.pdf С. 5-14; 26-30; 33-37 2. Матеріали Проекту ELITE. https://ihed.org.ua/internationalization/proekt-osvita-dlya-liderstva-innovatsij-ta-rozvytku-talantiv-2013-2016-roky/ 3. Проект LDP. https://ihed.org.ua/internationalization/proekt-progrmama-rozvytku-liderskogo-potentsialu-universytetiv-ukrayiny-2016-2019-roky/ ; П. Кіллінгі. Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України: Оцінка впливу. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/LDP_Impact-Report_BC_ukr.pdf 4. Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство». https://ul-journal.org/index.php/journal/issue/archive 5. Advance HE: Leadership and Management. https://www.advance-he.ac.uk/guidance/leadership-and-management 	

Модуль № 2 (1 ЕКТС, 30 год) Дослідницьке лідерство		Автор Ірина Драч
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Розуміти актуальність та сутність дослідницького лідерства в сучасному університеті – Знати закономірності, функції та методи дослідницького лідерства – Вміти аналізувати фактори, що визначають ефективність дослідницького лідерства 	
Лекція-презентація (2 год.)	Дослідницьке лідерство в сучасному університеті: визначення, закономірності та функції	
Семінар (2 год.)	Аналіз методів дослідницького лідерства	
Практичне (2 год.) Тема – Дослідницьке лідерство в сучасному університеті	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Обрати для аналізу 2 провідних за пріоритетом власного дослідження університети (1 вітчизняний та 1 зарубіжний) – На основі інформації, що розміщена на сайтах університетів, проаналізувати: <ul style="list-style-type: none"> • стратегічний план досліджень (мета, цінності, пріоритети) • механізми інформування про результати досліджень • наявність партнерств. Порівняти отримані результати аналізу	
Самостійна робота (18 год.) Тема – Лідерство і дослідження	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Здійснити аналіз проекту власного дослідження за критеріями досконалості досліджень (джерело 4) 	
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.) 	
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – Захист (за навчальною дисципліною) (1 год. /модуль) 	
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідницьке лідерство в університеті : навчальний посібник https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Doslidnitske_liders_v_Universitets_Drach-Muromec-Chornoivan_2017_40c.pdf 40 с. 2. Розвиток інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства: монографія https://ihed.org.ua/publications/ С. 66–87. 3. Bolden R. Developing and Sustaining Shared Leadership in Higher Education. Stimulus paper. https://www.researchgate.net/publication/288591994_Developing_and_sustaining_shared_leadership_in_higher_education . P. 6–14. 4. Frascati Manual. Guidelines for collecting and reporting data on Research and Experimental Development https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2015_9789264239012-en . P. 46–48. 	

Модуль № 3 (1 ЄКТС, 30 год) Університетська соціальна відповідальність у контексті університетського лідерства		Автор: Олена Оржель
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Розуміти сутність університетської соціальної відповідальності (далі – УСВ), її зв'язок із університетським лідерством; знати витoki та ключові прояви УСВ – Вміти ідентифікувати форми прояву УСВ або виявляти її відсутність в установчих документах ЗВО, внутрішніх нормативних актах, освітніх програмах, дослідницьких проектах, інших проектах ЗВО – Розробляти пропозиції до програми (концепції) розвитку соціальної відповідальності університету 	
Лекція-презентація (2 год.)	УСВ: сутність, витoki, суб'єкти, виміри та форми прояву	
Семінар (2 год.)	УСВ у сучасному освітологічному дискурсі: концептуальне наповнення, проблемне поле	
Практичне (2 год.) Тема – Сутність УСВ	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Оберіть 2 наукові статті (одну українською, одну англійською мовою) з переліку джерел № 1-9) – Ознайомтеся зі статтями та опишіть розуміння авторами сутності УСВ – Порівняйте отримані описи сутностей УСВ (що спільне, що різниться тощо) 	
Самостійна робота (18 год.) Тема – Аналіз кращих практик реалізації УСВ	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – З пропонованого викладачем списку джерел (№ 10-13) оберіть 1 зарубіжний університет. Проаналізуйте його діяльність, пов'язану з УСВ, за параметрами: <ul style="list-style-type: none"> - відображення УСВ у місії, стратегії, програмах ЗВО; - відображення УСВ у внутрішніх нормативних актах ЗВО (статуті, кодексах, положеннях); - наявність підрозділу, посадової особи, співробітників, відповідальних за реалізацію та розвиток УСВ; - наявність ініціатив, заходів, спрямованих на реалізацію УСВ; - бенефіціари програм, ініціатив, заходів, спрямованих на реалізацію УСВ. – З пропонованого викладачем списку джерел (№ 14-16) оберіть 1 вітчизняний університет. Проаналізуйте його діяльність, пов'язану з УСВ, за вище-зазначеними параметрами. – Опрацюйте джерела № 17-21. Оберіть практики університетської соціальної відповідальності варті запозичення українськими університетами. – Розробіть пропозиції для програми (концепції) розвитку соціальної відповідальності конкретного вітчизняного університету 	
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.) 	
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – захист (за навчальною дисципліною) (1 год. / модуль) 	
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оржель О. Університетська соціальна відповідальність у контексті університетського лідерства : навчальний посібник. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2017. – 40 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Sots_vidpovidalnist_v_Univ_liderstve_O.Orzel_2017-40p.pdf 2. Грішнова О., Бех С. Соціальна відповідальність університетів України: порівняльний аналіз та основні напрями розвитку. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2014, вип. 5. С. 11-18. https://cyberleninka.ru/article/n/sotsialna-vidpovidalnist-universitetiv-ukrayini-porivnyalniy-analiz-ta-osnovni-napryami-rozvitku 	

3. Іваницька О., Панченко А., Панченко Г. Соціальна відповідальність вищого навчального закладу України та основні умови її дотримання. Педагогічний процес: теорія і практика (Серія: Педагогіка). №4 (59), 2017. С. 40-44. <https://core.ac.uk/download/pdf/146446578.pdf>
4. Лункіна Т. І., Каратай Т. М. Основні напрями розвитку соціальної відповідальності у вищих навчальних закладах. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія : Економіка. 2015, том 265, вип. 53. С. 100-105. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2015/265-253-17.pdf>
5. Сментина Н.В., Хусаїнов Р.В. Соціальна відповідальність вищих навчальних закладів: концептуальний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 9. Частина 2. 2014. С. 20-25. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/58.pdf
6. Chen Sh.-H., Nasongkhla J., Donaldson Ana J. University Social Responsibility (USR): Identifying an Ethical Foundation within Higher Education Institutions. The Turkish Online Journal of Educational Technology. October 2015, volume 14, issue 4. <http://www.tojet.net/articles/v14i4/14416.pdf>
7. Esfijani A., Hussain F., Chang E. University social responsibility ontology. Engineering Intelligent Systems, 2013, №4. P. 271-281. https://www.researchgate.net/publication/235606167_University_Social_Responsibility_Ontology
8. Giuffré L., Ratto S. A New Paradigm in Higher Education: University Social Responsibility (USR). Journal of Education & Human Development. March 2014, volume 3, No. 1. P. 231-238. http://jehdnet.com/journals/jehd/Vol_3_No_1_March_2014/15.pdf
9. Gomez L. The Importance of University Social Responsibility in Hispanic America: A Responsible Trend in Developing Countries. Critical Studies on Corporate Responsibility, Governance and Sustainability. Emerald Group Publishing Limited, September, 2014. P. 241-268. https://www.researchgate.net/publication/287589606_The_Importance_of_University_Social_Responsibility_in_Hispanic_America_A_Responsible_Trend_in_Developing_Countries
doi:10.1108/S2043-90592014000008013.
10. University of Edinburgh Social Responsibility and Sustainability: <https://www.ed.ac.uk/sustainability>
11. University of Manchester Social Responsibility: <https://www.manchester.ac.uk/discover/social-responsibility>
12. Universitat Autònoma de Barcelona: <https://www.uab.cat/en>
13. National Autonomous University of Mexico: <https://www.unam.mx> (Spanish), <http://english.unam.mx> (English)
14. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана: <https://kneu.edu.ua>
15. Сумський державний університет: <http://www.sumdu.edu.ua>
16. Український католицький університет: <https://ucu.edu.ua>
17. Enactus in Ukraine: <https://enactus.org.ua>
18. European Network of Socially Responsible Universities: <http://www.usr-net.eu>
19. USR Network – University Social Responsibility Network: <http://www.usrnetwork.org/about-usrn>
20. Global University Social Responsibility Network <http://globalusrnetwork.org/index.html>
21. UNIBILITY – University Meets Social Responsibility <https://www.postgraduatecenter.at/en/university-extension/projects/finished-projects/university-meets-social-responsibility-unibility>

<p>Модуль № 4 (1 ЕКТС, 30 год) Міжнародні та національні рейтинги ЗВО</p>	<p>Автор Олена Слюсаренко</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>– Знати специфіку і роль провідних міжнародних і національних рейтингів закладів вищої освіти та їх вплив на розвиток університетського лідерства</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Аналізувати рейтинги закладів вищої освіти та визначати їх особливості – Розробляти пропозиції та рекомендації для формування Національного рейтингу закладів вищої освіти України
Лекція-презентація (2 год.)	Міжнародні рейтинги закладів вищої освіти як інструмент ідентифікації найвищого університетського потенціалу
Семинар (2 год.)	Національні рейтинги закладів вищої освіти
Практичне (2 год.) Тема – Національні університетські рейтинги	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Проаналізуйте рейтинги закладів вищої освіти «Топ – 200 Україна» та «Perspektywy» (Польща) (джерела 2 і 7) – Виявіть слабкі та сильні сторони рейтингів – Порівняйте отримані результати і зробіть висновки
Самостійна робота (18 год.) Тема – Лідерство і університетські рейтинги	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Здійсніть компаративний аналіз критеріїв університетських рейтингів: ARWU, Times, QS, U-Multirank , ТОП-200 (джерела 2-6) – За результатами аналізу виявіть спільне і особливе університетських рейтингів – Розробіть пропозиції та рекомендації для формування Національного рейтингу закладів вищої освіти України
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.)
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – Захист (за навчальною дисципліною) (1 год. /модуль)
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слюсаренко О. М. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації : монографія. К. : Пріоритети, 2015. 384 с. – С. 27-46. URL: http://lib.iitta.gov.ua/10225/1/2015_mon_Sluisarenko.pdf 2. Топ – 200 кращих університетів України. URL: http://www.euroosvita.net/reyt/. 3. About Academic Ranking of World Universities. URL: http://www.shanghairanking.com/ARWU-Methodology-2019.html 4. Times Higher Education World University Rankings. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/about-the-times-higher-education-world-university-rankings. 5. QS World University Rankings. URL: https://www.topuniversities.com/university-rankings. 6. U-Multirank. URL: https://www.umultirank.org/about/methodology/indicators/. 7. Perspektywy University Ranking. URL: http://ranking.perspektywy.org/2019/methodology/11-metodologia-rankingu-uczelnia-akademickich

Модуль № 5. –1 ЄКТС, 30 год Розвиток індивідуального лідерства в університеті	Автор: Вікторія Муромець
Результати навчання	– Розуміти сутність індивідуального лідерства в університеті у контексті особистісного самовдосконалення

	<ul style="list-style-type: none"> – Знати і застосувати інструмент для розвитку індивідуального лідерства: особистісний опитувальник 15 FQ+ – Розробити план розвитку індивідуального лідерства за результатами особистісного опитувальника 15 FQ+
Лекція-презентація (2 год.)	Розвиток індивідуального лідерства в університеті: сутнісна характеристика
Семинар (2 год.)	Інструмент для розвитку індивідуального лідерства в університеті: особистісний опитувальник 15 FQ+
Практичне (2 год.) Тема: Використання особистісного опитувальника 15 FQ+ для розвитку лідерських якостей	Завдання: <ul style="list-style-type: none"> – Аналіз результатів особистісного опитувальника 15 FQ+ – Ознайомитися із ролями (управлінець, викладач, дослідник) – Виявити свої слабкі і сильні сторони щодо кожної ролі
Самостійна робота (18 год.) Тема – Індивідуальний план розвитку лідерських якостей	Завдання: <ul style="list-style-type: none"> – Ознайомитися з джерелами – Обрати одну із ролей, яку ви виконуєте в університеті: (управлінець, викладач, дослідник) – Визначте ключові якості, які є необхідними для виконання відповідної ролі – Оцініть наявність необхідних лідерських якостей у себе за результатами тестування – Розробити індивідуальний план розвитку лідерських якостей за результатами особистісного опитувальника 15 FQ+
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.)
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – Захист (за навчальною дисципліною) (1 год. /модуль)
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боднарук, О. (2016). Розвиток індивідуального лідерства в університеті: навчальний посібник. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016., 40 с. 2. Лідерські якості в професійній діяльності : навч. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – 143 с. 3. Калашнікова, С. (2010). Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства: [моногр.] / С. А. Калашнікова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 390 с. 4. Опитувальник 15FQ+. – URL: http://hrt.com.ua/otsenka-predpochtitelnogo-stilya-povedeniya/ 5. Bass, B. (2009). The Bass handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications. N.Y.: Simon and Schuster, 2009. – 1465 p. 6. Taylor Sh. (2012). Leadership is associated with lower levels of stress / [Sh. Taylor, G. D. Sherman, J. Lee et al.] // PNAS. – 2012. URL http://decisionlab.harvard.edu/content/research/papers/Lerner_et_al._Leadership_Associated_with_Lower_Stress.pdf

Модуль № 6 (1 ЕКТС, 30 год) Командне лідерство	Автор: Ірина Драч
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Розуміти сутність і актуальність командного лідерства в університеті. – Вміти визначати ролі в команді та етапи її розвитку. – Розуміти особливості діяльності та принципи взаємодії управлінської команди в університеті.

	– Знати основні методики діагностики рівня сформованості командного лідерства в університеті.
Лекція-презентація (2 год.)	Командне лідерство в університеті: актуальність, сутність і принципи
Семінар (2 год.)	Етапи формування командного лідерства в університеті
Практичне (2 год.) Тема – Сутність командного лідерства в університеті	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Ознайомтеся з науковими статтями (джерела 1–5). – Опишіть розуміння авторами характеристик вискоелективних команд. – Порівняйте отримані описи (що спільне, що різниться тощо) – Обґрунтуйте взаємозв'язок лідерства і командності в управлінні сучасним університетом (джерело 1)
Самостійна робота (18 год.) Тема – Розвиток університетських команд	Завдання <ul style="list-style-type: none"> – Оберіть та охарактеризуйте основні принципи взаємодії у команді (шаблон для виконання – джерело 4, с. 12). – Оберіть команду для аналізу, членом або лідером якої ви є, та коротко опишіть проект, який реалізує команда (назва університету, мета проекту, зміст діяльності команди). Визначте етап розвитку команди. – Відповідно до опитувальника R. Blake – J. Mouton визначте методом самооцінки лідерський стиль Вашої поведінки (шаблон для виконання – джерело 4, с. 32). – Проаналізуйте ролі членів управлінської команди вашого університету (за І. Адізесом) та зробіть висновок щодо їх взаємодоповнювальності (джерело 1).
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання самостійної роботи (2 год.)
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Тест (1 год. / модуль) – Захист (за навчальною дисципліною) (1 год. / модуль)
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Драч І. І. Лідерство і командність в управлінні навчальним закладом. <i>ScienceRise</i>. Серія «Педагогічні науки», 2015. – № 2/1 (7). – С. 62–67. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=text_2015_2(1)_13. 2. Карамушка Л. М., Філь О. А. Психологічний аналіз особливостей формування управлінської команди освітньої організації. <i>Народна освіта</i>. Вип. 1. 2007. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/1/statti/3karamyshka/3karamyshka.htm. 3. Муха Р.А. Команда, її сутність та особливості розвитку. <i>Ефективна економіка</i>. №8. 2015. http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4253. 4. Прохор І. Формування командного лідерства в університеті : навчальний посібник. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 40 с. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/komandne_liderstvo_v_Universiteti_Prokhor.I_2016_40c.pdf. 5. Шульженко І.В., Помаз О.М. Особливості створення ефективної управлінської команди в сучасних умовах. <i>Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі</i>. 2016. № 1 (73). С. 23–28. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nvpushk_2016_1_5.

Перелік видів діяльності:

- лекції – обговорення;
- семінари;
- практичні завдання;
- самостійна робота;
- індивідуальні консультації;
- тест;
- кваліфікаційна робота з навчальної дисципліни – проект статті (підсумковий контроль).

Методи викладання та навчання

- навчальна дискусія;
- проблемно-пошуковий метод;
- демонстрація;
- інтерактивний метод.

Оцінювання результатів навчання – підсумковий контроль:

Тест

Презентація та захист кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни, виконаної у формі Розділу першого дисертаційного дослідження

Бали

<i>Вид діяльності</i>	<i>Бали (100)</i>
Лекції – обговорення, семінари (6 x 4)	24
Практичні заняття (6 x 2)	12
Самостійна робота (6 x 4)	24
Залік (очно) (6 x 4)	24
Тест	8
Захист	8

Політика доброчесності

При виявленні плагіату в письмових роботах / практичних завданнях / презентаціях аспірант втрачає бали за даний вид діяльності.

Відповідність результатів навчання компетентностям освітньої програми

Навчальна дисципліна «Політика і врядування у вищій освіті» як складова освітньо-наукової програми «Викладання і навчання у вищій освіті» спрямована на:

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність діяти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Установлювати зв'язки між різними науковими теоріями і підходами та розвивати нові наукові ідеї.
- Усвідомлювати та аргументувати вплив науки на розвиток суспільства.

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність вільно спілкуватися українською та англійською мовами з науково-освітньою спільнотою та широкою громадськістю»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Презентувати результати дослідження українською мовою (усно та письмово) як для фахівців, так і для широкої громадськості.
- Представляти та обговорювати результати дослідження англійською мовою (усно та письмово).

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері вищої освіти»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Знати, розуміти і застосовувати міжнародні, європейські та національні стратегічні та нормативні документи щодо розвитку вищої освіти.
- Визначати та аналізувати альтернативні шляхи рішення комплексних проблем у сфері вищої освіти.
- Виявляти міждисциплінарні зв'язки у визначеній проблемі та використовувати відповідні підходи, методи і технології для її вирішення.
- Застосовувати підходи та принципи лідерства до розв'язання комплексних проблем у сфері вищої освіти.

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність ініціювати, розробляти інноваційні комплексні проекти та реалізувати їх на засадах лідерства та автономії»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Застосовувати методи та інструменти проектного менеджменту у вищій освіті та дослідженнях.
- Ініціювати інноваційні комплексні дослідницькі та освітні проекти, складати проектні пропозиції для залучення фінансування від вітчизняних і міжнародних організацій, реалізовувати проекти на засадах лідерства та автономії.